

DIGIMEDIAHANKE

YHTEENVETO HANKKEESTA JA SELVITYSTÖIDEN SUOSITUKSISTA

Yleisten kirjastojen digitaalisen median palvelukonsepti -hankekokonaisuus

Yleisten kirjastojen / kuntien yhteisen e-kirjaston kehittämishanke

Yleisten kirjastojen digitaalisen median palvelukonseptin selvitystyö

Johdanto	3
1. Kirjastot	4
2. Käyttäjät	6
3. Organisoituminen ja palvelumalli	8
Palvelumalli	9
Organisoitumis- ja rahoitusmalli	10
4. Sisällöt	12
Lisenssimallit	14
Tilastot ja aineiston suosittelu	16
Aineistojen alueellinen jakautuminen	17
5. Teknologia	18
Palvelualustan tavoitearkkitehtuuri	19
Valmiiden alustojen selvitystyö	21
6. Yhteistyö	23
Verkostoyhteistyö	24
Viestintä	26
7. Suositusten yhteenveto	28
8. Testit ja kokeilut	6, 17, 21, 22
Lähteet	31
Tekijät	32

JOHDANTO

¹ Kuntaliitto 2021, Tiedote 12.5.2021: Kuntalaiset erittäin tyytyväisiä kirjasto-, kulttuuri- ja taiteen perusopetuksen palveluihin.

Suomalaiset rakastavat kirjastojaan¹, ja yksi niiden olennaisista tehtävistä on tarjota tarinoita, tietoa ja elämyksiä jokaiselle tasavertaisesti. Kirjastojen digitaalisten aineistojen kokoelma on kuitenkin jakautunut usealle eri palvelualustalle, joihin pääsy riippuu asuinkunnasta. **Yleisten kirjastojen digitaalisen median palvelukonsepti -hankekokonaisuudessa** selvitettiin lähtökohtia Suomen kaikkien yleisten kirjastojen omaan, yhteiseen e-kirjastoon pääsemiseksi.

Kokonaisuus koostuu kahdesta projektista: **yleisten kirjastojen digitaalisen median palvelukonseptin selvitystyöstä** ja **yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston kehittämishankkeesta**. Hankekokonaisuuden tavoitteena on tietopohja, jonka avulla voidaan toteuttaa kaikille yleisten kirjastojen asiakkaille yhteinen digitaalisten sisältöjen kokoelma ja saumaton pääsy siihen. Lopputuloksena voidaan todeta, että yhteistyöhalukkuutta ja mahdollisuudet yhteisen e-kirjaston luomiseen ovat olemassa, mutta tarvittava kokonaismuutos on suuri, joten sen toteuttaminen tulee vaatimaan paljon työtä.

Hankkeen selvittävät osa-alueet jaettiin useampaan osioon: digimediaekosysteemin toimintaedellytysten kattavaan selvitykseen

eli palvelumallin näkökulmaan, selvitykseen palvelualustan tavoitearkkitehtuurista, kokeiluihin ja suosituksiin valmiista, tarpeeseen soveltuvista alustoista, selvitykseen palvelukonseptissa tarvittavista tekijänoikeuksien ja kokoelmalinjausten näkökulmista sekä määritellyn digimediaekosysteemin rajat ylittävän yhteistyön herättelyyn. Nämä osa-alueet löytyvät tämän aineiston luvuista **3. organisoituminen ja palvelumalli**, **4. sisällöt**, **5. teknologia** ja **6. yhteistyö**. Lisäksi hankkeen suosituksista on koottu yhteenveto.

Käyttäjänäkökulma on keskeinen lähtökohta läpi kaikkien tavoitekokonaisuuksien. Selvityksen tekemisessä on käytetty asiantuntijapalveluja ja toimittu tiiviissä yhteistyössä kirja-alan ekosysteemin ja yleisten kirjastojen kanssa. Palvelukonseptin halutaan olevan osa Kansalliskirjaston Finna-ekosysteemiä. Yhteinen kokonaisarkkitehtuuri, lisensointimallit ja näiden mahdollistamat yhteiset kokoelmat luovat puitteet kulttuurisisällön tasa-arvoiselle ja monipuoliselle saavutettavuudelle yleisissä kirjastoissa ympäri Suomen.

Suuret kiitokset kaikille hankkeeseen osallistuneille, niin näkemyksiään jakaneille ja tukea tarjonneille sidosryhmien edustajille kuin selvitystöitä tehneille asiantuntijoille ja aktiivisille kirjastolaisille!

1. KIRJASTOT

Kirjastot ovat tarjonneet e-aineistoja erilaisin teknisin ratkaisuin² jo kymmenisen vuotta³. Nykyiset e-kirjastopalvelut, muun muassa lisensointimallit, on pääosin luotu laajassa verkostoyhteistyössä Next Media -hankkeessa vuosina 2012⁴ ja 2013⁵.

Suomessa kunnat vastaavat yleisten kirjastopalvelujen järjestämisestä⁶. Näin ollen myös e-kirjastopalvelut tuottavat joko yksittäiset kuntien kirjastot tai kirjastot eri tavoin organisoiduilla seudullisilla yhteistyömalleilla. Kirjastokäyttäjille tämä näyttäytyy varsin monenlaisina e-aineistokokoelmina ja suuremmat kirjastot saavatkin säännöllisesti kysymyksiä siitä, miten heidän e-aineistopalvelujaan pääsisi käyttämään muilta paikkakunnilta. Digitaalisten aineistojen osalta kuntarajat voivat näyttäytyä käyttäjille keinotekoisina ja eriarvoistavina.

Hankkeessa selvitettiin loppukäyttäjien ja kirjastoammattilaisten tarpeita e-kirjastopalvelujen kehittämiseksi. Selvityksestä vastasi toinen teknologiatimin jäsenistä, käyttökokemuskonsultti Joakim Schonert. Hankkeen asiantuntijaraporteissa on luettavissa Schonertin tarkempi kuvaus kirjastolaisten kanssa tehdystä työstä.⁷ Selvitys vahvistaa oletuksen, että alustalähtöinen nykytila on käyttäjälleen sekava⁸. Kirjastoammattilaiset ovat kuitenkin mukautuvia ja pystyvät palvelemaan asiakkaita nykyisinkin⁹. Kaikille yhteistä e-kirjastoa toivotaan ja odotetaan, jotta käyttäjien tarpeisiin voitaisiin vastata entistä paremmin¹⁰.

Selvityksen perusteella kirjastoammattilaiset ovat huolissaan erityisesti tulevan palvelun kuluista¹¹. On kuitenkin hyvä huomioida, että kunnissa maksetaan e-aineistoista ja niiden teknologiasta jo nyt alustamaksuin ja muin kompensatioin erilaisille toimittajille.

Digitaalinen kehitys haastaa myös kirjastot. Kirjastot haluavatkin uudistua ja vastata ajan haasteisiin myös digitaalisten aineistojen osalta¹² vastatakseen niin kirjastolain vaatimuksiin, asiakastarpeisiin kuin yleisesti yhteiskunnalliseen rooliinsa. Toisaalta kirjastoille sopivat digitaaliset käytänteet voivat erota hyvinkin paljon kaupallisen kentän toimintatavoista. Hanke järjesti 22.3.2021 verkkotilaisuuden, jossa New Yorkin kirjaston (New York Public Library) asiantuntija (Digital Policy Director) Luke Swarthout puhui julkisten palvelujen ja julkisen sektorin digitaalisista toimintatavoista ja erityiskysymyksistä otsikolla *Digital transformation in a public sector institution*.¹³ Suoraan lähetykseen osallistui 120 yksilöityä katsojaa. Tilaisuus on edelleen nähtävillä Kirjastokaistalta¹⁴.

Kirjastoilla on paljon annettavaa digitaaliseen palvelutarjontaan. Profilointia ja suosittelujärjestelmiä tutkineen Emilia Hjelmin mukaan asiakkaat arvostavat kirjastoammattilaisten asiantuntemusta aineiston valinnassa¹⁵. Sitoutumaton, laaja-alainen aineistojen tuntemus mahdollistaakin esimerkiksi laadukkaan suosittelun ja kokoelman kuratoinnin. Myös Schonert toteaa selvityksessään kirjastojen omien, ainutlaatuisten vahvuuksien esille nostamisen tarpeen¹⁶.

² Laine 2011, 3–4, 8.

⁹ Schonert 2021a, 26.

³ Yleisten kirjastojen e-aineistostrategian pohja 2012.

¹⁰ Schonert 2021a, 24, 30–31.

⁴ Antikainen, Tuuliniemi 2013.

¹¹ Schonert 2021a, 32.

⁵ Tuuliniemi 2013.

¹² Schonert 2021a, 6, 9.

⁶ Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, 5 § Kunnan tehtävät.

¹³ Luke Swarthout, 22.3.2021.

⁷ Schonert 2021a.

¹⁴ ibid.

⁸ Schonert 2021a, 24, 27–28.

¹⁵ Hjelmin 2021, 2.

¹⁶ Schonert 2021a, 9.

Hankkeen lähtökohtana on huomioida kirjastojen käyttäjät entistäkin paremmin ja tasa-arvoisemmin saavutettavin ja helppokäyttöisin digitaalisin kirjastopalveluin. Loppukäyttäjien ajatuksia ja tarpeita selvitettiin hankkeessa kyselyllä ja olemassa olevia sovelluksia hyödyntäneen kokeilun avulla. Sekä kyselyn tulosten poiminnat, että asiakastarpeita alustatestausten kautta tarkastelleen selvityksen tulokset löytyvät Schonertin asiakkaiden selvitystyön raportista¹⁷.

Kyselytutkimuksen toteutti tammikuussa 2021 Kantar TNS ja se tuotettiin yhteistyössä Yleisten kirjastojen konsortion säännöllisen tutkimuksen kanssa, laajentaen kysymyspatteristoa hankkeen tarpeisiin. Selvityksessä hyödynnettiin sekä laajennusosaa, että jo muutoinkin kerättävää tietoaaineistoa. Vertailukohteista hyvänä sisältöpalveluna nousi esille erityisesti Yle Areena. Käyttäjätöiveissa tärkeinä ominaisuuksina e-kirjastopalvelulle korostuivat helppokäyttöisyys, toimiva hakutoiminto ja laaja aineisto. E-kirjastolta toivottiin myös eri mediamuotoja yhdistävää kokonaisuutta, ei pelkkää e-kirjapalvelua.¹⁸

KOKEILU

Käyttökokemuskonsultti Joakim Schonert toteutti käyttäjätarpeiden testauksen kahden kirjastosovelluksen avulla. Testauksen sovellukset valikoituivat hankkeelle valmiiden alustojen selvitystyötä tehneen Heikkilän löydösten perusteella, mutta testissä haettiin erityisesti yleisempiä käyttäjänäkökulmia. Vastaajia rekrytoitiin kirjastojen avulla ympäri Suomen. Pääasiallisena viestivälineenä

kirjastokentälle käytettiin Valtakunnallista yleisten kirjastojen kehittämistehtävää hoitavan VAKEn kirjastot.fi ammattilaisten tietokanavaa¹⁹. Kirjastoammattilaiset osallistuivat paikalliseen käyttäjien rekrytointiin aktiivisesti ja olivat lähitukena ja viestinviejinä erittäin avuliaita.

Käyttötestaukseen osallistuneista 190 vastaajasta hieman reilu 90 % käyttäisi suunnitteilla olevaa e-kirjastopalvelua ja vain 3,3 % vastaajista totesi, ettei kaipaakaan uutta sovellusta tai palvelua.²⁰ Testisovellusten kokemukset olivat hyviä ja kysyttäessä käyttäjien toiveita e-kirjastopalveluun ja sen käyttämiseen liittyen, testisovellusten vastauksissa nousivat esille monipuolinen sisältö, helppokäyttöisyys, selkeys ja aineistojen löydettävyyttä.²¹

Käyttäjien tarpeita on hyvä ennakoida ja pyrkiä luomaan tarjonnassa hakutoimintojen lisäksi valinnan mahdollisuuksia. Paikallisten kirjastojen rooli omien alueittensa asiakkaiden sisältötarpeen tuntijoina nousee myös yhteisessä e-kirjastossa tärkeään rooliin. Tiivis yhteistyö tietosuojavaltuutetun kanssa on keskeistä kaikessa asiakastietoon liittyvässä työssä.

¹⁷ Schonert 2021b.

¹⁸ Schonert 2021b, 5–8, 16, 26.

¹⁹ Kirjastot.fi: Kutsu kirjastojen ammattikalenterissa.

²⁰ Schonert 2021b, 24.

²¹ Schonert 2021b, 25–40.

Asiakkaiden arvostamia ominaisuuksia e-kirjastopalvelulle (110 vastaajaa. Schonert 2021b, 31).

3.

ORGANISOITUMINEN JA PALVELUMALLI

Hankkeessa suunniteltiin asiantuntijatyönä e-kirjastolle sopiva palvelumalli, sekä kartoitettiin asiantuntijatyön, verkostoyhteistyön ja erilaisten sidosryhmäkeskustelujen avulla ratkaisun mahdollista tuotanto-, organisointi- ja rahoitusmallia.

PALVELUMALLI

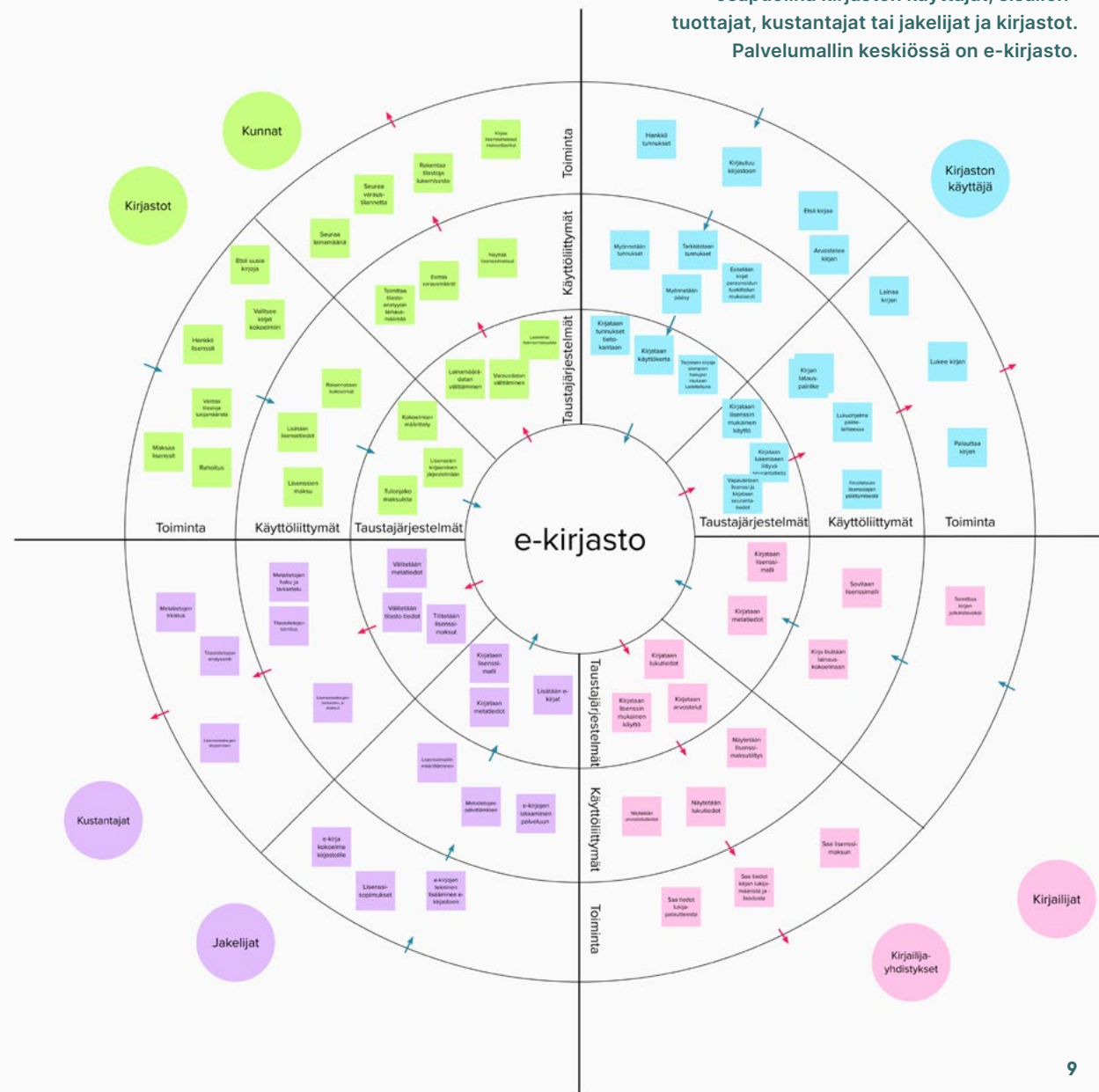
Kirjastojen e-aineistotarjonta on nykyisellään rakentunut useiden eri alustatoimijoiden ympärille, jotka kaikki tarjoavat osin keskenään erilaista, osin päällekkäistä sisältöä. Kirjaston käyttäjälle alustalähtöinen toimintamalli tarkoittaa useita erilaisia teknologioita, joiden kautta kirjastojen aineisto pitää etsiä ja joiden sisällöt ja käyttö pitää opetella. Kirjastoille tämä tarkoittaisi äärimmilleen vietynä palveluketjun ulkopuolelle jäävän maksajan roolia.

Hankkeessa palvelukonseptin selvitystä tehtiin tiiviisti lisenssimalliselvityksen rinnalla, sillä palvelukonseptin toiminnan yksi avaintekijöistä on luottamus sisältötoimijoiden ja e-kirjaston välillä, sekä yhteistyö sisältöjen oikeudenomistajien kanssa. Palvelumallia suunnitteli DMF Business Designin konsultti, kauppatieteiden tohtori Tommi Rissanen. Työn tavoitteena oli erityisesti suunnitella eri toimijat huomioiva palvelukokonaisuus, joka olisi myös kaikkien osapuolten kannalta toimiva ja siten toteutuskelpoinen ²².

²² Markkula, Rissanen 2021b, 18.

²³ Markkula, Rissanen 2021a, 41.

Palvelumallin kuvaus (Rissanen ²³):
osapuolina kirjaston käyttäjät, sisällöntuottajat, kustantajat tai jakelijat ja kirjastot. Palvelumallin keskiössä on e-kirjasto.

ORGANISOITUMIS- JA RAHOITUSMALLI

Kaikille yhteisen e-kirjaston on oltava kiinteä osa nykyistä kirjastotoimintaa samalla tavoin, kuin nykyisetkin digitaaliset palvelut ovat. Yhteinen e-kirjasto saadaan toimimaan silloin, kun erilaiset tehtävät ja roolit on jaettu selkeästi katto-organisaation yhteisten tehtävien ja kaikkien kirjastojen hajautettujen tehtävien välille yhteisesti sopien. Kirjaston toiminnan järjestäminen on jokaisen kunnan vastuulla, mutta palvelujen tuottamistapa voi olla esimerkiksi yhteistoimintaa²⁴. Liittyminen yhteiseen e-kirjastoon halutaan olevan ja sen tulee olla kaikille kunnille mahdollista ja vapaaehtoista.

Paras organisoitumismalli selvitettyyn e-kirjastoratkaisuun on yhteinen katto-organisaatio, joka vastaa aineistoista, teknologioista ja digitaalisista käytännöistä²⁵. Paikallisten kirjastojen tulee voida vaikuttaa esimerkiksi oman alueensa kokoelmanäkymiin, nostoihin ja saada e-kirjastosta ajantasaista tilastotietoa tarpeen mukaan. Myös asiakaspalvelusta ainakin osa säilyy luontevasti jokaisen omassa lähikirjastossa: esimerkiksi käytön opastus ja niiden henkilöiden tunnusten hankkiminen, jotka eivät voi tai halua hankkia tunnuksia itse vahvan tunnistautumisen kautta verkossa, tehtäisiin asiakkaan valitsemassa kirjastossa²⁶. Mikäli yhteinen e-kirjasto päätetään kehittää ja perustaa, viestinnän ja tiedon levittämisen rooli tulee olemaan keskeinen työn kaikissa vaiheissa. Viestintätyötä onkin syytä tehdä yhteistyössä ja kaikissa eri organisaatiotasoissa.

E-kirjaston kustannukset ja niiden jakautuminen vaativat työstämistä eteenpäin. Kaikkein selkeimpänä ja todennäköisimpänä mallina yhteisten kustannusten osalta näyttäytyy kustannusten jakautuminen kunnille asukasluvun mukaan ²⁷. Tällainen käytäntö on jo nyt käytössä useilla alueellista kirjastoyhteistyötä tekevillä e-kirjastokimpoilla. Kirjastojen alueellinen yhteistyö e-aineistojen osalta on myös laajentunut viime vuosina ja hankeaikanaikin, joka myös osaltaan kertoo yhteistyön tarpeesta.

Pyrkimykseen kaikille yhteiseen e-kirjastoon liittyy vahvasti ajatus tasa-arvoisesta digitaalisten aineistojen saatavuudesta. Niinpä mahdolliset alueelliset aineistorajoitukset koetaan epätasa-arvoistavina ja tavoitteen kannalta haitallisena suuntana. Tämä kävi esille niin hankkeen ohjausryhmässä, kuin useissa kirjastolaisten kanssa järjestetyissä työpajoissakin. Toisaalta kunnallinen itsemääräämisoikeus ja kuntien keskenään erilaiset taloudelliset asemat voivat asettaa paineita yhteisen kokoelman luomiselle. ²⁸ Samalla kun yhteiseen e-aineistojen tarjonnan panostukseen voi olla haastavaa sitoutua ympäri Suomen, on todennäköistä, että hyvässä asemassa digipalvelujen osalta nykyisin olevat kirjastot eivät halua tinkiä nykyisestä digitaalisten aineistojen palvelutasosta. Yhtenä kysymyksenä nousevat myös erilaiset erikoistapaukset, kuten esimerkiksi ne kirjastokäyttäjät, jotka eivät mahdollisesti ole minkään kunnan asukkaita.

²⁴ Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, 5 § Kunnan tehtävät.

²⁵ Markkula, Rissanen 2021a, 47, 49.

²⁶ Vihonen 2021, 8–9.

²⁷ Markkula, Rissanen 2021b, 27.

²⁸ Markkula, Rissanen 2021b, 9.

4. SISÄLLÖT

Ilman monipuolisia ja laadukkaita sisältöjä ei ole kirjastojakaan. Kirjastojen monimuotoinen työ sisältöjen parissa promotoi ja edistää osaltaan käyttäjien lukutaitoja, Suomessa julkaistujen aineistojen tunnettuutta ja digitaalisen aineiston yhteydessä teknologian omaksumista. Kirjastojen intresseihin kuuluu muiden kirja- ja sisältöalan toimijoiden tavoin suomalaisen kirjallisuuden, sisällöntuotannon ja kustannustoiminnan kukoistus.

Jatkuvasti kehittyvän teknologian ympärille luodaan aktiivisesti uusia digitaalisia liiketoimintamalleja. Digitaalisuus haastaakin kenttää laajasti: myös sisällöntuottajien tulonmuodostusta. Kirjailijaliiton lehdessä julkaistun artikkelin perusteella digitaalisten äänikirjojen osalta sekä kirjailijoiden saamat tulot, että kustantajien yksittäisestä myynnistä saadut tulot näyttäytyvät nykyisellään selvästi painettua kirjaa pienempinä. Artikkelin mukaan äänikirjojen palkkiotaso hakeekin vielä muotoaan.²⁹ Nämä kysymykset koskevatkin koko alan digitalisoitumista, eivät erityisesti tai ainoastaan kirjastoja.

E-kirjaston suunnittelussa tärkeitä ovat tekijänoikeuksien huomiointi, aineistojen asianmukaiset suojauskäytännöt ja lisenssimalleista sopiminen kentän yhteistyönä. Eri osapuolten tilastointiin kohdistuvat vaatimukset ja toiveet osoittautuivat selvitystyössä keskenään melko samankaltaisiksi³⁰. Yhteisen kokoelman sisältöjä voidaan nostaa esille käyttäjälähtöisesti ja kiinnostavasti erilaisin suositteluin³¹.

E-kirjaston keskeiset toiminnot, Rissanen 2021:
Lisenssien hallinta, aineistojen kierron hallinta,
aineiston käytön mahdollistaminen, maksu-
hallinta, metatiedot ja tilastotiedot.

E-kirjaston keskeiset toiminnot

Lisenssien hallinta kaikkiin palvelualueen toimijoihin nähden

Sisältöjen hallinta, organisointi ja esittely

Lukemisen ja kuuntelemisen mahdollistaminen

Maksujen kerääminen ja tilitys

Metatietojen kerääminen ja jakelu

Käyttödatan kerääminen ja jakelu

²⁹ Honkasalo 10.12.2020, Suomen Kirjailijaliitto.

³⁰ Markkula, Rissanen 2021b, 16, 22.

³¹ Hjelm 2021, 1–3.

LISENSSIMALLIT

Sisällöntuottajaorganisaatioiden näkemysten ja toiveiden selvittämiseksi hankkeeseen tilattiin lisenssimalliselvitys, joka toivottiin toteutettavan tiiviissä yhteistyössä palvelumallityön kanssa. Selvityksen toteuttanut asiantuntija Kristiina Markkula haastatteli työtä varten kirjailijoita ja kustannusalaan edustaneita organisaatioita³². Lisensoidut aineistot on syytä myös suojata tekijänoikeuksien varmistamiseksi. Koska viimeisin kirjastoilla oleva tieto digitaalisten aineistojen käyttöoikeuksien hallinnasta oli lähes kymmenen vuoden takaa, haluttiin vielä varmistaa ajantasaisimmat DRM-mallit ja niiden saatavuus. Tätä varten konsultti Harri Heikkilältä tilattiin ajankohtaistarkastus tekijänoikeussuojausten malleista.³³ Lisäksi hankkeen konsultit Heikkilä ja Vihonen tarkastelivat yhdessä turvallisen aineistosuojauksen kehitysmahdollisuuksia.

Sisältöjen oikeudenomistajat lisensoivat digitaaliset aineistot kirjastokäyttöön. Näitä lisenssejä hallinnoivat nykyisin kirjastoille aineistoja tarjoavat alustapalvelut. Tehdyn selvityksen mukaan lisenssimallit eroavat eri alustatarjoajien välillä, ja vaikeuttavat näin kustantajien lisenssivalintaa. Yksi e-kirjasto selkeyttäisi työtä myös tästä näkökulmasta³⁴.

Vaikka digitaalisuuteen kuuluu rajattomuus ja nopeus, se ei ole toimivin vaihtoehto kirjastosisältöjen näkökulmasta. *”Kustantajien ja kirjailijoiden näkökulmasta malli, joka mahdollistaa kirjan*

*nopean ja laajan saatavuuden kirjastosta, ei välttämättä ole paras tilanne. Kirjojen kaupallinen menestyminen on heille luonnollisesti erittäin tärkeää.”*³⁵ Taloudellisen tasapainon löytäminen niin, että digitaalinen kirjasto palvelee kaikkia osapuolia, onkin kokonaisuuden keskeisimpiä kysymyksiä.

E-kirjaston taloudellinen tasapaino toteutuu selvityksen perusteella useiden asioiden yhdistelmällä. Avainasemassa tässä ovat kustantajille toimivat lisenssimallit, kirjastoille kustannusten ennakoitavuus ja yhdessä luodut toimintatavat.³⁶ Yksi selkeä ongelma nykyisissä lisensseissä vaikuttaisi olevan niiden monimutkaisuus ja erilaisten mallien määrä. Markkulan selvityksen mukaan *”Lisenssivalikoiman kehittäminen ja karsiminen onkin tarpeen.”*³⁷ Yksi suositeltava vaihtoehto tähän olisi hybridilisenssimallin luominen ja kokeilu yhteistyössä eri osapuolten kesken.³⁸

³² Markkula, Rissanen 2021b, 6–11.

³³ Heikkilä 2021, 44–55.

³⁴ Markkula, Rissanen 2021b, 9.

³⁵ *ibid.*

³⁶ Markkula, Rissanen 2021b, 10, 14–15.

³⁷ Markkula, Rissanen 2021b, 17.

³⁸ Markkula, Rissanen 2021b, 17–18, 30.

TILASTOT JA AINEISTON SUOSITTELU

Tilastotiedon tarve niin kirjailijoille, kustantajille kuin kirjastoillekin on ilmeinen. Teoskohtainen käyttötieto alueittain tulee saada ratkaisussa helposti ja luotettavasti kaikkien asianomaisten saataville.³⁹ Toivotuista tilastotiedoista tehtiin Markkulan johdolla erillinen tiedonkeruu. Malli voidaan suunnitella näiden tietojen avulla, käyttäjien tietosuoja ja mahdollisesti vielä puuttuvat yhteistyösapuolet huomioiden.

Suosittelut lisäävät laajan aineiston käytettävyyttä ja niitä voidaan tehdä monin tavoin.⁴⁰ Hankkeen aikana on noussut esille erilaisia aineiston suositteluehdotuksia tähtiluokituksista⁴¹ dynaamisiin ja tekoälyyn perustuviin ratkaisuihin. Suosittelujen luominen ei välttämättä ole hankalaa, mutta kirjastolle sopivat mallit on mietittävä tarkkaan. Mikäli halutaan personoituja suosituksia, tulee tietosuojaa käsitellä julkisen sektorin toimijan näkökulmasta erityisen tarkkaan. Automaattisten suosittelujen yksi haaste voi olla läpinäkyvyyden puute.⁴²

³⁹ Markkula, Rissanen 2021b, 16.

⁴⁰ Hjelm 2021, 1.

⁴¹ Markkula, Rissanen 2021b 17.

⁴² Hjelm 2021, 13.

Yksi mahdollinen ratkaisu sekä suositteluihin että tarkemman tilastotiedon keräämiseen käyttäjälähtöisesti voi olla niin kutsutun Omadata-mallin hyödyntäminen. Omadatan mahdollisuuksia e-kirjastolle on alustavasti tarkasteltu automaattisia suosituksia lukemisen palveluissa tutkivan Emilia Hjelman raportissa.⁴³

AINEISTOJEN ALUEELLINEN JAKAUTUMINEN

Suomen laajuisen e-kirjaston tavoitteena on entistä laajempi kokoelma kaikkien kirjastokäyttäjien valittavaksi. Yhteinen kokoelma voisi mahdollistaa esimerkiksi paikallisaineistojen paremman saatavuuden.

KOKEILU

Mahdollisen yhteisen kokoelman aineistojen jakautuminen pienten ja suurten kuntien välillä on aiheuttanut huolta kirjastoissa. Yhteisen kokoelman jakautumisesta alueellisesti saatiin tietoa Yleisten kirjastojen konsortion suunnittelija Marja Hjeltin vuonna 2020 koordinoimassa kokeilussa. Testissä tarjottiin koronasulun aikana aineistoja yhteisestä kokoelmasta nykyisin laajalti käytetyn alustan kautta. Testauksen perusteella aineistot jakautuvat hyvin eri kokoisten kuntien käyttäjien välillä.⁴⁴

⁴³ Hjelm 2021, 1.

⁴⁴ Hjelt 2021, 1-4.

5.

TEKNOLOGIA

Kaikille kirjastoille yhteistä media-alustaa ja teknologia-arkkitehtuuria lähdettiin selvittämään kahdesta näkökulmasta: olemassa olevien vaihtoehtojen kansainvälisellä kartoituksella sekä teknologia-arkkitehtuurin ja käyttäjätarpeiden selvityksillä. Teknologiakokonaisuuden on oltava mahdollisimman kevyt ja ajassa elävä. Hankkeen aikana nousi selvästi esille tarve keskittää e-kirjaston teknologinen koordinointi e-kirjastoa hallinnoivalle taholle⁴⁵.

PALVELUALUSTAN TAVOITEARKKITEHTUURI

Teknologia-arkkitehdin ja käyttäjätarvetta selvittäneen käyttökokemuskonsultin työpanos hankittiin Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen keskittyneen Ratkaisutoimiston asiantuntemusta hyödyntäen. Käyttäjätarpeen selvitystyön toteuttajaksi valikoitui Joakim Schonert Futurice ohjelmistopalveluyrityksestä ja teknologia-arkkitehtuurin selvityksen toteuttajaksi valittiin Mikko Vihonen digitaalinen insinööritoimisto Nitorista. Teknologiatimin kanssa työskenneltiin viikoittaisten tapaamisten tahdittamana, asiantuntijoiden itsensä johdolla laadittujen suunnitelmien pohjalta.

⁴⁵ Markkula, Rissanen 2021a, 49.

Joustava teknologiakokonaisuus, joka on tarvittaessa ja elinkaarensa eri vaiheissa muokattavissa, saadaan jakamalla e-kirjaston tekninen palvelu kahteen osaan: käyttäjien ”esitysalustaan”⁴⁶, sekä jakeluun ja aineistovälitykseen tarvittavaan ”sisältöalustaan”⁴⁷. Tämä teknologia-arkkitehdin suunnittelema ratkaisu⁴⁸ vastaa myös mm. palvelumalliselvityksessä esille tulleeseen tarpeeseen eriyttää sisällöt teknisestä palveluntarjoajasta.⁴⁹

Yhtenä kirja-alan huolena nousi esille liian monimutkaisen, vain tähän yhteen tarkoitukseen kokonaan rakennetun ja staattisen, kirjastojen ylläpitämän teknologiaratkaisun ajatus. Tällainen ongelmatilanne pitäisi olla vältettävissä seuraamalla teknologia-arkkitehti Vihosen hankkeessa suunnittelemaa mallia⁵⁰. Lisäksi järjestelmään liittyy yhteinen kirjautumistunnus käyttäjille⁵¹ ja paikalliskirjastojen valitsema yhteys Finnaan tai muuhun ratkaisuun.

⁴⁶ Vihonen 2021, 2–3, 5.

⁴⁷ Vihonen 2021, 2–4.

⁴⁸ Vihonen 2021, 1–5.

⁴⁹ Markkula, Rissanen 2021b, 30.

⁵⁰ Vihonen 2021, 2–11.

⁵¹ Vihonen 2021, 6–15.

VALMIIDEN ALUSTOJEN SELVITYSTYÖ

Teknologiasuunnittelun osaksi haluttiin myös tieto valmiista tai räätälöitävissä olevista ratkaisuista. Tätä varten tilattiin käytettävyyden ja käyttökokemuksen huomioiva kansainvälisen tason selvitys olemassa olevista palveluista. Toteuttajaksi valikoitui käytettävyys- ja sähkökirja-asiantuntija Harri Heikkilä. Selvitystyössä tarkasteltiin 27 sovellusta ja palvelua, joista neljää käyttökokemuksen ja käytettävyyden kannalta parhaaksi arvioitua tarkasteltiin lähemmin⁵². Tarkastelu jakautui kahteen osaan: Heikkilä tutki tarkemmin kolmea sovelluksesta ja toisaalta Schonertin johdolla tarkasteltiin kahden sovelluksen kautta tämänhetkisiä käyttäjätoiveita laajemmin.

KOKEILU

Heikkilä toteutti Otavan avustuksella varsin rajatun, mutta monipuolisen testiryhmän kanssa testauksen Tanskassa ja Norjassa käytössä olevalle kirjastosovellukselle. Lisäksi keskityttiin brittiläiseen ja New Yorkissa käytössä oleviin ratkaisuihin. Tulokset kaikkien sovellusten osalta olivat lupaavia – kysymykseksi jääkin vielä osin niiden räätälöitävyys suomalaiseen käyttöön ja eri ratkaisujen kustannustehokkuus.⁵³

Yksittäisenä kirjastoammattilaisen teknologisena toiveena nousi kirjastoaineiston tarjoaminen ”Bookbeatin tai Storytelin kanssa”⁵⁴. Sinänsä näppärän kuuloinen ratkaisu sisältää kuitenkin useita ongelmakohtia. Tällainen ratkaisu toisi haasteita kilpailulainsäädännön, mahdollisesti sisältötarjonnan ja kaupallisen markkinan tulonmuodostuksen näkökulmista. Kaupallisten ja julkisten palvelujen tiedonkeruuperiaatteet eroavat myös toisistaan niin, että tietosuojakysymykset asettaisivat ratkaisulle haasteita.

KOKEILU

Osana hankkeen asiantuntijoiden yhteistyötä löydettiin ja testattiin myös avoimen lähdekoodin sovellus Library Simplified ja sen mobiilisovellus Simply E. Hankkeen teknologia-asiantuntija Mikko Vihonen tarkasteli ratkaisun koodia ja dokumentaatiota. Kokeilussa rakennettiin onnistuneesti testiympäristö selaimen ja Android-alustalle.

⁵² Heikkilä 2021, 32–39.

⁵³ Heikkilä 2021, 36–43.

⁵⁴ Schonert 2021, 32.

6. YHTEISTYÖ

Nyt tehty selvitystyö on vaatinut laaja-alaisen toimijakokonaisuuden huomioimista. Tämän vuoksi yhteistyö nostettiin hankkeen yhdeksi keskeiseksi osa-alueeksi jo alusta asti. Osaltaan yhteistyöhön on panostettu kahden eri viestintäammattilaisen työpanoksen kautta. Hankkeessa verkostotyötä ja yhteissuunnittelua on toteutettu erilaisin töpajoin, keskusteluihin ja muin tilaisuuksin.

Verkostoyhteistyön tarve jatkuu ja sitä on syytä tehdä jatkossakin niin kaikkien arvoketjun toimijoiden, kuin Suomen kirjastojenkin kesken. Palvelu- ja lisenssimalliselvitysten asiantuntijat Markkula ja Rissanen toteavat, että *”Yleisesti kehitystyössä olisi nähtävä kokonaisuus, kirjailijan ja kustantajan ansainta, kirjaston mahdollisuudet ja lukijan toiveet, ja löydettävä näiden välille tasapaino.”*⁵⁵ Jatkotyössä nousee Kansalliskirjaston ja vielä keskustelun sivustalle jääneiden organisaatioiden rooli.

VERKOSTOYHTEISTYÖ

Suunniteltavan e-kirjaston luomisessa keskeistä on kaikkien osapuolten huomiointi ja yhteisen tahtotilan, sekä taloudellisen tasapainon löytäminen. Erityisesti kaivataan laajaa sisältökentän yhteistyötä erilaisten näkökulmien välisen tasapainon luomiseksi. Hanke lähestyikin kirjailija- ja kustannusjärjestöjä syksyllä 2020 kutsuen heitä mukaan yhteistyöhön. Yhteistyön pohjaksi

⁵⁵ Markkula, Rissanen 2021b, 10.

järjestettiin 17.9.2020 avoin intressiryhmätilaisuus, jossa eri osapuolia kutsuttiin mukaan suunnittelu- ja selvitystyöhön. Tältä pohjalta lisenssimalliselvitystä hankkeelle tehnyt konsultti Kristiina Markkula haastatteli loppuvuodesta 2020 yhteensä 13 organisaation edustajat, erityisesti kirja-alalta ⁵⁶. Tammikuussa 2021 selvitystä jatkettiin palvelukonseptiin ja lisenssimalleihin liittyvin yhteistyöstöin konsulttien Markkula ja Rissanen johdolla.

On selvää, että tasapaino erilaisten toimijoiden ja ansaintalogiikoiden välillä on keskeinen. Markkula ja Rissanen korostavat myös yhteisen kielen löytämisen tärkeyttä. *”Hyvä yhteistyö vaatii selkeitä tavoitteita, avointa keskustelua, vuoropuhelua ja yhteisen kielen löytämistä. Yhteistyön yksi tavoite on myös talouden tasapainon löytäminen.”* ⁵⁷ Nämä ovatkin keskeisiä lähtökohtia niin päättyvässä hankkeessa, kuin jatkokehityksen kannalta.

Hankkeen selvitysten ja alustavien keskustelujen perusteella yhteistyöhalukkuutta on, ja sen pohjalta on syytä lähteä rakentamaan konkreettisia malleja yhteistyön toteuttamiseksi. Selvityksissä kentän eri osapuolia yhdistävä ohjaus- tai työryhmä nähtiin yhtenä reittinä arvoketjun eri osapuolten monipuoliseen huomioimiseen ⁵⁸. Yhteistyön varmistamiseksi seuraava hankevaihe tarvitseekin niin laaja-alaisen strategisen ohjausryhmän kuin käytännön kysymyksiä kommentoivia työryhmiäkin. Laaja ja keskusteleva yhteistyö mahdollistaa tasapainoisen palvelukokonaisuuden muodostamisen.

VIESTINTÄ

Hankkeen viestintä jaettiin kahteen osa-alueeseen: kirjastokentän viestintään ja strategiseen sidosryhmä- ja vaikuttajaviestintään. Molempien viestintäkokonaisuuksien tavoitteena oli yleinen läpinäkyvyys hankkeesta sekä kutsua ja sitouttaa keskeisimpiä toimijoita mukaan hankkeeseen. Strategisesta viestintäkoko- naisuudesta vastasi viestintätoimisto Miltton ja kirjastokentän viestinnästä kirjastojen Valtakunnallisten kehittämispalvelujen viestintäasiantuntija Johanna Laurila.

Viestintätoimisto Miltton toteutti hankkeelle strategisen viestintäsuunnitelman loppuvuodesta 2020 ja se toteutettiin viestintäasiantuntija Ilona Haahtelan johdolla tammi-kesäkuussa 2021. Strategisen viestintäkokonaisuuden tavoitteina oli saada oleellisille sidosryhmille, kuten kuntapäätäjille ja kustannusalalle tarpeeksi tietoa hankkeesta, sekä minimoida mahdollinen kilpailevien yritysten asetelmasta johtuva kitka hankkeeseen liittyen.

Viestinnän toteutukseen kuuluivat kaksi hankkeen yleisesitettä, aktiivinen mediatyö, sisällön tarjoaminen sidosryhmien käyttöön ja hankkeen verkkosivujen pääviestin muokkaaminen kirjastoviestistä yleisemmin ymmärrettäväksi. Lisäksi Miltton toteutti hankkeessa 28.4.2021 järjestettyyn tilaisuuteen erityisesti pressi- ja sidos- ryhmätilaisuudeksi suunnitellun keynote-osion klo 09–10 ja kuntavaalien aikaan sijoittuneen Twitter-haasteen.

Kirjastoviestintä aloitettiin heti hankkeen aluksi, ja sitä toteutettiin monikanavaisesti syyskuusta 2020 toukokuuhun 2021. Kirjastoviestinnän lähtökohtana oli viestiä kaikille kirjastoalan toimijoille avoimesti selvitystyöstä ja sen tavoitteista. Ydinviestinä oli: *”Digimedianhanke on tutkimus- ja kehittämishanke, jossa luodaan malleja ja suosituksia kaikille kunnille yhteistä e-kirjastoa varten. Hankkeessa teetetään asiantuntijaselvityksiä, tarkastellaan eri vaihtoehtoja käyttäjälähtöisesti, tehdään kokeiluja ja kuunnellaan sekä osallistetaan eri osapuolia yhteisten ratkaisujen löytämiseksi.”*

Viestintää varten hankkeelle luotiin omat verkkosivut osoitteeseen **<https://www.kirjastot.fi/digimedianhanke>**, josta löytyvät muun muassa kaikki hankkeen tiedotteet. Erityisesti kirjastolaisille suunnattiin tiedotteita Kirjastot.fi-kanavan kautta ja sosiaalisessa mediassa. Kirjastolaisille järjestettiin myös neljä avointa keskustelutilaisuutta verkossa nimellä: ”Live-chat: Kysy mitä vain digimedia-hankkeesta” ja projektipäällikkö esitteli hanketta useissa eri kirjastoalan tilaisuuksissa.

⁵⁶ Markkula, Rissanen 2021b, 6.

⁵⁷ Markkula, Rissanen 2021b, 15.

⁵⁸ Markkula, Rissanen 2021b, 15.

7.

SUOSITUSTEN YHTEENVETO

HANKE SUOSITTELEE:

⁵⁹ Markkula, Rissanen 2021a, 27.

Yhteisen e-kirjaston suunnittelu- ja perustamisvaiheen hanketta, jossa:

- luodaan kirjastojen kanssa verkostoyhteistyönä kuntien kirjastojen ja e-kirjaston välinen roolijako ja yhteistyömuodot
- varmistetaan kirjastojen ja kuntien mahdollisuus liittyä yhteiseen e-kirjastoon luomalla viestintämateriaalia ja tarjoamalla tietoa ja tukea kirjastojen johdolle sekä kirjastoissa aiheen parissa työskenteleville asian viemiseksi eteenpäin oman kunnan päätöselimiin
- kilpailutetaan, muokataan ja neuvotellaan sekä avataan pilottivaiheeseen uusi e-kirjastoalusta
- suunnitellaan, kehitetään ja viestitään yhteisestä e-kirjastosta monikanavaisesti ja eri kohderyhmät huomioiden
- luodaan yhteistyömallit aineistojen tekijänoikeudenhaltijoiden kanssa palvelumalli- ja lisenssiselvityksen suositusten ⁵⁹ mukaisesti ja laajennetaan selvitystä mahdollisuuksien mukaan muihin kustannusalan toimijoihin
- palkataan tarpeeksi useita organisaation sisäisiä työntekijöitä hankkeen toteuttamiseksi. Täydennetään asiantuntijaosaamista

mm. juridisten ja muiden erityisosaamista tarvitsevien kysymysten osalta ostopalveluin

- suunnitellaan ja luodaan verkostojen väliset työskentelymallit ja organisaatio, joka voi ylläpitää yhteistä e-kirjastoa pitkäjänteisesti ja jolla on mahdollisuudet kehittää ja ohjata e-kirjaston digitaalisia käytäntöjä.

Että kirjastojen yhteisen e-kirjaston ylläpitäjäksi perustetaan yhteinen organisaatio, jolla on mandaatti ja juridinen oikeus:

- edustaa yhteiseen e-kirjastoon liittyneitä kuntia ja käyttää tähän tarkoitukseen kerättyjä varoja
- neuvotella sisällöistä
- tilata tai tuottaa e-kirjastossa tarvittava teknologia
- toimia digitaalisten kirjastoaineistojen hankintayksikkönä tai toimeksiantaa hankinnat.

HANKE SUOSITTELEE:

Ekosysteemin kanssa yhteistyössä luotuja pelisääntöjä yhteiselle e-kirjastolle ja palvelumallin kehittämistä toimijakentän yhteisen vision avulla.

- Pelisäännöt huomioivat toimijoiden erilaiset vastuut ja mahdollisuudet: mm. Finna-yhteyden, mahdollisen omadatan mallit, tietomallit sekä rajapintojen, metatiedon, tietosuoja ja tilastotiedon tarpeet.
- Suositetaan metatietokokonaisuuden suunnittelemista Yleisten kirjastojen neuvoston perustaman yhteisen metatietoryhmän ohjaamana.
- Suositellaan monimutkaiseksi koetun lisenssimallikokonaisuuden eteenpäin kehittämistä ja hybridilisenssimallin testausta yhteistyössä sisältöekosysteemin toimijoiden kanssa.
- Suositellaan kirjastojen aktiivista toimijuutta osana digimedia-ekosysteemiä kirjastoihin liittyvän e-aineistoketjun osalta.
- Suositellaan pohjoisen e-kirjastohankkeessa kehitettävien kirjaston yhteistyömallien ja metodien hyödyntämistä soveltuvilta osin.

Että e-kirjaston kehittämisessä keskitytään ensimmäisessä vaiheessa teknologian ja sisältöjen osalta sähköisiin kirjoihin, äänikirjoihin ja lehtiin.

- Mahdollista muiden aineistomuotojen mukaan tuomista kokonaisuuteen tulee suunnitella ja kehittää vaiheittain.
- Erikielisyydet tulee huomioida niin sisällöissä kuin käyttöliittymässäkin: Suomen laajuudessa e-kirjastossa on huomioitava Kirjastolain 10 § mukaiset eri väestöryhmien kielitarpeet erityisesti virallisten kielten osalta.

Selvitysten raportit on julkaistu verkossa:
<https://www.kirjastot.fi/digimedianhanke/tulokset>

Asiantuntijoiden kuvaukset selvitystöiden tuloksista on katsottavissa:
<https://www.kirjastokaista.fi/tag/kirjastojen-tulevaisuus-on-digissa-tapahtuma>

HANKKEEN OSARAPORTIT JA TEHDYT SELVITYSTYÖT

Heikkilä, Harri 2021. Valmiiden alustojen kansainvälinen selvitystyö ja aineistojen suojaukset, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Alustaselvitys_DRM_HarriHeikkil%C3%A4.pdf>.

Hjelm, Emilia 2021. Profilointi ja OmaData – miten kirjoja suositellaan digitaalisessa ympäristössä, <<https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Profilointi-ja-omadata-EmiliaHjelm-julkaisu.pdf>>.

Hjelt, Marja 2021. Rinnakkaisten e-kirjakokoelmien testaus, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/digimediahanke_Rinnakkaisten%20kokoelmien%20testaus%202020.pdf>.

Markkula, Kristiina; Rissanen Tommi 2021a. E-kirjastojen lisenssi- ja palvelumallit, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Lisenssi-%20ja%20palvelumalliselvitys_MarkkulaRissanen.pdf>.

Markkula, Kristiina; Rissanen Tommi 2021b. Yleisten kirjastojen digimediahanke: Selvitys lisensointi- ja palvelumallista, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Markkula_Rissanen_raportti.pdf>.

Schonert, Joakim 2021a. Käyttäjätarpeiden kartoitus ja osallistamisen tulokset: ammattilaiset, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/K%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4tarpeet_Kirjastoammattilaiset_JoakimSchonert.pdf>.

Schonert, Joakim 2021b. Käyttäjätarpeiden kartoitus ja osallistamisen tulokset: asiakkaat, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/K%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4tarpeet_Asiakkaat_JoakimSchonert.pdf>.

Vihonen, Mikko 2021. Suunnitelma yhteisen e-kirjaston teknologia-arkkitehtuurista, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Kirjastojen_yhteinen_kirjastotunnus_MikkoVihonen_0.pdf>.

MUUT LÄHTEET

Antikainen, Hannele; Tuuliniemi, Arja 2013. eBooks for public libraries – Sähkökirjoja yleisiin kirjastoihin. Tekijät: Hannele Antikainen, Janne Laine, Olli Nurmi, Harri Heikkilä, Arja Tuuliniemi, Terhi Manninen, Paula Mikkonen, Marja Hjelt, Virva Nousiainen-Hiiri, Peter Bagge, Mari Tamminen, Juha Tarvainen, Pia Sundström, Sirpa Tilli, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/D1.3.1.5_eReading_eBooks%20for%20public%20libraries_Sahkokirjoja%20yleisiin%20kirjastoihin.pdf>.

Honkasalo, Laura 10.12.2020. Vuosisadan mullistus. Kirjailija-lehden verkkoarkisto, Suomen Kirjailijaliitto, <<https://kirjailijaliitto.fi/kirjailija-lehti-artikkeli/vuosisadan-mullistus>>.

Kirjastot.fi: Kutsu kirjastojen ammattikalenterissa, <<https://www.kirjastot.fi/ammattikalenteri/tyoavallineet-ja-valtakunnalliset-ilmoitukset/kutsu-kirjastoasiakkaille-auta-kirjastoa-kehittamaan>>.

Kuntaliitto 2021. Kuntalaiset erittäin tyytyväisiä kirjasto-, kulttuuri- ja taiteen perusopetuksen palveluihin, <<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2021/kuntalaiset-erittäin-tyytyvaisia-kirjasto-kulttuuri-ja-taiteen-perusopetuksen>>.

Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016. 29.12.2016, <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>>.

Swarthout, Luke 22.3.2021. Move slow and mend things – Digital transformation in a public sector institution. Tallenne Kirjastokaistalla, <<https://www.kirjastokaista.fi/en/library-as-part-of-our-digital-world>>.

Tuuliniemi, Arja 2013. eBooks for public libraries – Sähkökirjoja yleisiin kirjastoihin 2013. Tekijät: Peter Bagge, Marja Hjelt, Juha Tarvainen, Arja Tuuliniemi, <http://virtual.vtt.fi/virtual/nextmedia/Deliverables-2013/D1.3.7.1_eReading_eBooks%20for%20public%20libraries_Sahkokirjoja%20yleisiin%20kirjastoihin%202013.pdf>.

Yleisten kirjastojen e-aineistostrategian pohja. Versio 1. Yleisten kirjastojen tavoitteet koskien e-aineistojen hankintaa, jakelua ja käyttöä. Sähköiset sisällöt yleisiin kirjastoihin -hanke 19.4.2012, <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/E-aineistostrategia_versio1.pdf>.

PROJEKTIRYHMÄ

Suvi Sivulainen, projektipäällikkö

KONSULTIT, ASiantuntijaselvitykset

Kristiina Markkula: digimediaekosysteemin toimijoiden haastattelut ja osallisuus, lisenssimallit

Tommi Rissanen: digimediaekosysteemin toimijoiden osallisuus ja palvelumallin suunnittelu

Mikko Vihonen: teknologia-arkkitehtuuri, alustan suojausröolin tarkastelu ja teknologiakokeilut

Joakim Schonert: käyttäjätarpeiden kartoitus ja osallisuus, asiakas- ja käyttökokemus

Harri Heikkilä: valmiiden alustojen selvitystyö, lisenssisuojausmallien ajankohtaistarkastus

Emillia Hjelm: suosittelut ja omadata

MUUT ASiantuntijat

Marja Hjelt, Yleisten kirjastojen konsortio

Johanna Laurila, Helsingin kaupunginkirjasto / Valtakunnalliset kehittämispalvelut (VAKE), kirjastokentän viestintä

Ilona Haahtela, viestintätoimisto Miltton, strateginen viestintä

Lisäksi laaja osallistujajoukko sidosryhmiä ja suunnitteluun sekä testauksiin osallistuneita kirjasto-, kirja- ja kustannusalan toimijoita ja e-kirjastopalvelun mahdollisia loppukäyttäjiä.

OHJAUSRYHMÄ

Virva Nousiainen-Hiiri, ohjausryhmän pj. ja projektin strateginen johtaja

Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto, FinELib

Johanna Selkee, Kuntaliitto

Jouni Pääkkölä, Oulun kaupunginkirjasto, Yleisten kirjastojen neuvosto (YKN)

Laura Tyysteri, pienten kirjastojen asiantuntemus

Matti Sarmela, Helsingin kaupunginkirjasto / Valtakunnalliset kehittämispalvelut (VAKE)

Katri Vääntinen, Helsingin kaupunginkirjasto

**KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY**

SELVITYSTEN RAPORTIT ON JULKAISTU VERKOSSA:

<https://www.kirjastot.fi/digimediahanke/tulokset>

ASiantuntijoiden kuvaukset selvitystöiden tuloksista on katsottavissa:

<https://www.kirjastokaista.fi/tag/kirjastojen-tulevaisuus-on-digissa-tapahtuma>